

допомагають виробити необхідні в житті й навчанні корисні навички і вміння.

Розвивальні ігри добираються відповідно до програми. Основне правило розвиваючих ігор: дорослий не повинен виконувати завдання за дитину, не повинен підказувати їй ні словом, ні жестом, ні поглядом.

Проведення ігор з дітьми і вміле керування ними потребує великої майстерності від учителя.

Використання ігор на уроках математики сприяє позитивному ставленню до навчання, потребує від дитини кмітливості, уваги, витримки, виробляє вміння швидко орієнтуватись і знаходити правильне рішення.

Ситуація гри справляє також постійний вплив на розвиток розумової діяльності дитини, яка має бути готовою до будь-якої несподіваної ситуації, яку негайно потрібно правильно розв'язати.

Продукт гри – насолода її процесом, кінцевий результат, - розвиток здібностей, які реалізуються.

Таким чином, використання ігор на уроках математики стає важливим засобом розвитку інтересу до вивчення цього предмету.

Література

1. Богданович М.В., Козак М.В., Король Я.А. Методика викладання математики в початкових класах : Навч. пос. – 3-тє вид., переробл. і доп. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 336 с.

2. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2001. – № 1. – С. 42.

3. Коваленко Н.О. Навчальні ігри в початкових класах / Н.О.Коваленко // Сучасна школа України. – 2009. - №2. – с. 19-36

4. Костюк Г.П., М.Ф. Мандзюк Розвивальні ігри та пізнавальні завдання на уроках математики в 2-му класі [Текст] / Г. П. Костюк, М. Ф. Мандзюк // Початкове навчання та виховання. - 2012. - № 30. - С. 2-12.

5. Микитинська М.І., Мацько Н.Д. Ігрова діяльність учнів на уроках математики / М.І.Микитинська, Н.Д.Мацько // Початкова школа. – 1980. – № 9. – С. 46 -53.

УДК 37.013-053.2(09)(477)''19''

С. Є. ЛУПАРЕНКО

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ПРОБЛЕМИ ДИТИНСТВА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Незважаючи на охоплення дитини різноманітною виховної й освітньою діяльністю з боку держави й сім'ї, наприкінці ХХ ст. з'явилась низка наукових праць (Ф. Ар'єс, М. Виннс, Н. Постман, Х. Хенгст та інші), у яких постала проблема втрати специфіки дитинства – зникнення специфічних особливостей, відмінностей дітей, проявів суб'єктності та самобутності кожної окремої дитини, того, що властиве саме дитинству і виокремлює світ дітей від світу дорослих, або їх заміна на відмінності підліткової субкультури або культури дорослих.

До ознак втрати специфіки дитинства можна віднести:

1. Зникнення певних елементів дитячої субкультури (дитячого фольклору, традиційних дитячих ігор тощо) або заміна їх на елементи підліткової субкультури і культури дорослих, що призводить до неможливості дитини розвиватися властивим їй способом.

2. Переважання в дітей дорослих видів діяльності, зникнення або недостатній вияв власне дитячих видів діяльності (катання на гойдалках, рухливих ігор, живого спілкування з однолітками, читання дитячої літератури тощо), унаслідок чого губиться дитяча індивідуальність.

3. Втрата дитячою інфраструктурою (дитячими газетами, журналами, книгами, їжею, фільмами, одягом, іграшками, сферою розваг тощо) її суто дитячих особливостей, неврахування нею особливостей дитячого розвитку.

4. Переорієнтація у формуванні психічної статі особистості дитини з чітко фіксованої статево-рольової моделі на інверсійну модель (маскулінну для дівчат і фемінну для хлопчиків).

5. Зниження рівня когнітивного розвитку дітей, їхньої природної допитливості, бажання читати і пізнавати нове, що особливо властиве дітям у період дитинства.

6. Передчасне дорослішання сучасних дітей. У сучасних умовах дитинство все більше наближується і нагадує світ дорослих, і це може призвести до того, що сама соціальність дитинства може бути зруйнована [1].

Серед причини втрати специфіки дитинства можна назвати такі:

- руйнування інститутів соціалізації (сім'ї та дитячої спільноти) і зміна способів передачі культури: безпосередній спосіб (через дорослих і дітей) та спосіб передачі через культурні знаряддя (книги, іграшки, твори мистецтва) замінюються телеекранними способами й телеекранною соціалізацією;

- лібералізація статевої моралі й деморалізація дитячої субкультури дорослою спільнотою. Через послаблення впливу сім'ї та упровадження унісексуальної моделі статевої соціалізації діти менше орієнтуються на романтичне кохання, цінності сім'ї, а більше – на «сексапільність» [2];

- суперечливе ставлення до дитинства; ігнорування дорослими всіх аспектів дитячого життя, окрім тих, які, на їхню думку, ведуть до успіху [3];

- наявність і широке поширення медіа-середовища. Телебачення і комп'ютер стирають межу між дитинством і дорослим життям, адже вони не вимагають навчання для їх розуміння і не розрізняють цільову аудиторію;

- раннє знайомство дітей з дорослою інформацією (пропаганда цинізму, сексуалізації, культу грошей, сили, всездозволеності), яка складно сприймається ними, не відповідає рівню їхнього розвитку, але вкорінюється в пам'ять дітей, що призводить до трансформації їхньої системи цінностей, засвоєння «екранних» зразків поведінки, критеріїв краси і справедливості;

- поява речей для дітей (індустрії розваг, одягу, їжі), але створених як для дорослих. Діти поступово позбавляються дитячості і все більше стають схожими на маленьких дорослих. Їхній товари, розваги все більше нагадують дорослі речі, що знищує дитячу індивідуальність і самотність;

- демографічна криза і зниження багатьох показників якості життя дітей щодо їхнього фізичного, психічного й морально-духовного здоров'я [2] гуманне ставлення дитини до предметного і соціального світу, суб'єктивне психоемоційне благополуччя, добра, оптимістична картина світу дітей;

- виникнення суспільних рухів, що виступають проти народження дітей, а також суспільних рухів, які прагнуть урівняти у правах і можливостях дітей і дорослих людей. Це призводить, з одного боку, до небажання дорослих спілкуватися з дітьми і взагалі мати дітей, а з іншого боку – до одностороннього виховання (дітям надаються права, але вони не мають обов'язків), що спричиняє формування безвідповідальної особистості;

- послаблення ігрових інтерактивних форм спільної діяльності дітей;

- низький рівень духовного розвитку людей, їхня низька культура читання, нерозвинені й нерозбірливі пізнавальні інтереси.

Таким чином, сучасне дитинство знаходиться під впливом низки факторів (руйнування сім'ї та дитячої спільноти, демографічної кризи, процесів інформатизації та віртуалізації, формування споживацьких моделей поведінки, індустрії дитинства тощо [1]) та ін., що значно змінює його специфіку (зникають елементи дитячої субкультури й суто дитячі особливості в дитячих речах, знижується рівень ігрової активності та когнітивного розвитку дітей, тощо).

Література

1. Краснослободцева А. Социокультурные основы детства: традиции и инновации: автореф. дисс. на соискание научн. степени канд. социол. наук: спец. 22.00.06 «Социология культуры» / А. Краснослободцева. – Тамбов, 2010. – 22 с.

2. Абраменкова В. Половая дифференциация и сексуализация детства: горький вкус запретного плода / В. Абраменкова // Вопросы психологии. – 2003. – № 5. – с. 103-120.

3. Варяниця Л. Дитяча субкультура як фактор соціалізації молодшого школяра в навчально-виховному процесі: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Варяниця Людмила. – К., 2006. – 235 с.

УДК 808.56

М.В. ЛУЦА

Мукачівський державний університет

КУЛЬТУРА І ТАКТИКА ВЕДЕННЯ ДІЛОВИХ ПЕРЕМОВИН

Фундаментальною складовою культури міжособистісних стосунків у діловій сфері є бізнес-етикет (культура ділового спілкування).

Бізнес-етикет – сукупність правил вербального і невербального ділового спілкування, які регламентують порядок зустрічі делегацій, ведення ділових бесід, переговорів (перемовин), офіційних і неофіційних заходів (прийомів, фуршетів тощо).

Індивідуальне вирішення фахових питань відбувається в бесіді, діловій розмові, службовій бесіді керівників різного рівня з підлеглими.